

İstanbul'da 50'den Az Çalışanı Olan Otellerde Acil Durum Yönetimi İle İlgili Farkındalık Çalışması

Doğanay ÖZBEK¹, Ender SEZEN²

¹ Doğanay ÖZBEK, İstanbul, Türkiye

² İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Makale Tarihiçesi

Gönderim: 10.06.2024

Kabul: 03.01.2025

Yayın: 05.01.2025

Tez Makalesi

Öz- İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerde, acil durum yönetimi hakkında çok az araştırma yapıldığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda turizm sektöründe yaşanabilecek güvenlik tehlikelerine karşı yapılan çalışma sayesinde farkındalık yaratılması sağlanmış olup, ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli tedbirlerin alınması konusunda önemli bir katkı verilmiştir. Araştırma; İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerde, Acil Durum Yönetiminin etkin şekilde kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. Bahse konu otellerde acil durum planlarının, çalışanlar tarafından uygulamalı olarak yıl içerisinde birkaç defa tatbik edilmesinin sağlanması ve acil durum yönetimi ile alakalı farkındalık oluşturulması hedeflenmiştir. İstanbul'da turizmin, özellikle de sağlık turizminin popüler olması sebebiyle çalışanların güvenliğinin sağlanması hedeflenmektedir. Yapılan bu çalışmada; uygulanan anketler sayesinde hem otellerde çalışanlar üzerinde farkındalık oluşturulması sağlanmış olup, hem de literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır. Çalışmanın yöntemi, anket uygulaması olarak planlanmıştır. Katılımcılara 5'li Likert Ölçeği kullanılarak hazırlanmış olan anketler uygulanmıştır. Anket sonuçlarının analizinden elde edilen verilere istinaden İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerde acil durum yönetimine dair önem derecesi tespit edilmiş, farkındalık oluşturulmuş ve acil durum yönetiminin daha etkin olarak uygulanması sağlanmıştır. Anketlerin analizi neticesinde 50'den az çalışanı olan otellerde çalışanların acil durum planları ve bu planlardaki rolleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiş olup, çalışanlar üzerinde farkındalık oluşturulmuştur. Bahse konu otellerde, acil durum yönetiminin, yeteri kadar etkin kullanılmadığı tespit edilmiş ve bu kapsamda çalışanların, acil durumlar karşısında, acil durum yönetiminin önemi konusunda bilinçlendirilmesi sağlanmıştır. Bahse konu oteller için acil durum yönetimi konusunda denetim eksikliğinin olduğu tespit edilmiş olup, denetimlerin daha sık ve detaylı yapılması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler – Acil Durum Yönetimi, farkındalık, çalışanlar, oteller, tehlikeler

Awareness Study On Emergency Management In Hotels With Less Than 50 Employees In Istanbul

Doğanay ÖZBEK¹, Ender SEZEN²

¹ Doğanay ÖZBEK, İstanbul, Türkiye

² Occupational Health and Safety Department, Faculty of Health Sciences, Üsküdar University, İstanbul, Türkiye

Article History

Received: 10.06.2024

Accepted: 03.01.2025

Published: 05.01.2025

Article from a Thesis

Abstract – It has been found that there is no research on emergency management in hotels with fewer than 50 employees in Istanbul. In this context, awareness has been raised thanks to the work carried out against the security hazards that may occur in the tourism sector, and an important contribution has been made to taking the necessary measures against the dangers that may arise. The research was planned in order to determine whether Emergency Management is used effectively in hotels with fewer than 50 employees in Istanbul. It is aimed to ensure that emergency plans are applied by employees several times a year in these hotels and to raise awareness about emergency management. Due to the popularity of tourism, especially health tourism, in Istanbul, it is aimed to ensure the safety of employees. In this study; Thanks to the questionnaires applied, it was aimed to create awareness on the employees of the hotels and to contribute to the literature. The method of the study was planned as a questionnaire application. Questionnaires prepared using the 5-point Likert Scale were applied to the participants. Based on the data obtained from the analysis of the survey results, the importance of emergency management in hotels with fewer than 50

¹ doganay606@hotmail.com Orcid id: 0009-0008-6473-5643

² ender.sezen@uskudar.edu.tr Orcid id: 0009-0005-7265-8420

*Sorumlu Yazar / Corresponding Author: doganay606@hotmail.com, İstanbul

employees in Istanbul has been determined, awareness has been raised and the implementation of emergency management has been ensured more effectively. As a result of the analysis of the surveys, it was determined that the employees of hotels with fewer than 50 employees did not have sufficient knowledge about emergency plans and their roles in these plans, and awareness was raised on the employees. It has been determined that emergency management is not being used effectively enough in these hotels and in this context, employees have been made aware of the importance of emergency management in the face of emergency situations. It has been found that there is a lack of supervision regarding emergency management for the mentioned hotels and it is suggested that inspections should be carried out more frequently and in detail.

Keywords – *Emergency Management, Awareness, Employees, Hotels, Dangers*

ATIF BİLGİSİ: Özbek, D., & Sezen, E. (t.y.). İSTANBUL'DA 50'DEN AZ ÇALIŞANI OLAN OTELLERDE ACİL DURUM YÖNETİMİ İLE İLGİLİ FARKINDALIK ÇALIŞMASI. OHS ACADEMY, 7(2), 76-101.**1. Giriş**

İnsanoğlunun tabiatın zorlayıcı güçleri karşısındaki çaresizliği bütün teknolojik gelişmelere karşın devam etmektedir. Bir takım teknolojik gelişmeler, doğal olarak meydana gelen felaketler karşısında korunma imkanına olanak getirmişse de felaketlerin meydana gelmesi engellenememektedir. Dünya üzerinde her sene depremden, sel baskınlarına değin birden fazla doğal afet ortaya çıkmakta ve yüzbinlere kadar ulaşan hayat kayıpları oluşmaktadır. Yazılı tarihin başlamasından şu ana kadar, daima büyük felaketlere mekân olan Anadolu'da, güçlü krallıklar oluşturan medeniyetler çoğu felaketler nedeniyle ortadan kalkmıştır. Bazı medeniyetler de afetlerin tesiri altında kalmamak üzere yaşadıkları bölgeleri değiştirmek zorunda kalmıştır.

Türkiye coğrafyası barındırdığı güzel şeylerin yanı sıra, doğal olarak gelişen felaket tehlikesini de yanında getirmektedir. Türkiye'de bulunan topraklarının büyük bir bölümü, doğal olarak meydana gelen felaketlerin yakıcı tesirleriyle karşılaşmaktadır.

Deprem, toprak kayması, yangın, su baskını, çığ düşmesi ve diğer doğal olaylar kısa süre periyotlarında oluşmakta ve çok sayıda hayat ve mal zayilerine sebep oluşturmaktadır. Doğal olarak meydana gelen felaketlerin sonuçlarını minimuma indirmek üzere Türkiye'de başlıca bir afet yönetim sistemi bulunmasına rağmen, sistemi meydana getiren işletme ve kurumların tesirli bir biçimde organizasyon kuramamaları ve üst seviyede koordinasyonda bulunamamaları sebebi ile afet hasarlarını hızlıca ortadan kaldırmaları ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamalarının pek de imkân dahilinde olamaması gibi bir sonuç doğurmaktadır. Dünya üzerinde 1960'lı senelerden sonra felaketlerle mücadele etmede esas taktik olarak "zarar azaltma stratejisi" kabul görmüştür. Türkiye'deyse teoride afet yönetim anlayışı; hazırlık, müdahale, zarar azaltma ve iyileştirme olmak üzere 4 aşama olarak incelenmektedir. Uygulamadaysa afetler meydana geldikten sonra evreye önem gösteren "yara sarma anlayışı" baskındır. Felaketten önceki hazırlanma faaliyetlerine önem göstermek yerine, felaket sonrasında karar alma ve faaliyete geçmeye dair bir oluşum yapılmıştır. Türkiye'de afet yönetimiyle alakalı hizmetler; 7269 sayılı "Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun", 7126 sayılı "Sivil Savunma Kanunu" ve başka alakalı yasalara göre yürütülmesi sağlanmaktadır. Fakat baskın olarak yönetmeliklerle oluşturulan düzenlemeler afet yönetim yapısını biçimlendirmektedir. Diğer yandan afetlerle alakalı yasalarda tam bir bütünlük oluştuğunu ifade etmek güçtür.

Bu çalışma, İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerde acil durum yönetimi ile ilgili çalışanların üzerinde farkındalık oluşturulması amacıyla yapılmıştır. Çalışanların acil durum yönetimiyle alakalı farkındalık düzeyleri incelenmiştir. İncelemede çalışanlarda afet ve acil durum yönetimindeki görevi ve yeri, uygulama ve kanuni çerçevede ne durumda bulunduğu konusunun ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerde Afet ve Acil Durum Yönetiminde; çalışanların yeri ve afet ve acil durum başlamadan önce, olduğu an ve afet bittikten sonra yapılan çalışmalarındaki görevi, ortaya çıkan meselelerin tespiti ve çözüm teklifleriyle alakalı çalışmanın önemi, ideali, kapsamı uygulanan yöntem ve planı açıklanmıştır.

Bu çalışma, afet ve acil durum yönetiminde otellerde çalışanların yeri ve görevinin tespit edilmesi ve bu bölümde rastlanan problemlere çözüm tekliflerine katkı sunacak, ayrıca bu alanda yapılan kurumsal ve akademik çalışmalara da yer verecektir. Bu şekilde bu çalışmada, İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerin, afet ve acil durum yönetiminde etkinliği değerlendirilmektedir. Çalışmada; İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerin acil durum yönetiminin oluşumu ve işleyişi ile ilgili sorunlara dair çözüm tekliflerinden bahsedilmektedir.

Afet meydana gelmeden önce, afet sırası ve afet bittikten sonrasında İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerin çalışanlarının üstlenmekte bulunduğu görevlerden bahsederek bunun nasıl daha tesirli ve faydalı olabileceği konusunda tavsiyeler verilmektedir. Ayrıca bu araştırma, Türkiye'de afet yönetiminin gelişimi, halihazırdaki durumu ile ilgili yasaları içermektedir. Bu şekilde bu araştırma alanını kapsayan mevcut literatürün taranması, uygulamadaki aksaklıkların giderilmesi için yapılması gerekenlerin ortaya konulması usulü ile hareket edilmiştir.

Kanada İşçi Tazminat Kurulunca (WCB) otelcilik işkolunda oluşan 24.696 kaza üstüne gerçekleştirilen çalışmada hareketli alet ve ekipmanlarla görev yapma neticesi ortaya çıkan kazalar, en fazla rastlanan 2. kaza çeşidi olup, bütün kazaların % 16'sını meydana getirmektedir (Workers Compensation Board of British Columbia, 2015).

Emek olarak yoğun bir işkolu olan konaklama işkolunda psikososyal risk etkenlerinin epeyce yüksek bulunduğu, konuyla alakalı gerçekleştirilen birçok çalışmayla tespit edilmiştir. Avrupa Çalışma ve Yaşam Koşullarının Geliştirilmesi Örgütünün çalışmalarına göre, konaklama işkolunda görev yapanların % 12'si psikososyal risklerle karşılaşmaktadır. Almanya'da otel ve restoranlarda 8.000 personelde gerçekleştirilen araştırmadaysa, görev yapanların % 41'inin çeşitli psikososyal problemler yaşadığı belirlenmiştir (Paoli, 2000).

Cherono tarafından 2011 senesinde Kenya'da otel personelleri üstünde gerçekleştirilen bir çalışmada kazaların başlıca üç sebebi; kayma/düşme, kesik ve yanık olarak saptanmıştır (Cherono ve ark., 2016).

Frumin ve ark. tarafından ABD'deki otel personellerinin 1999-2005 senelerinde yaşadığı yaralanma olayları üstüne gerçekleştirilen araştırmada, % 10,4 seviyesinde en çok görülen yaralanmanın kat hizmetleri kısmı çalışanlarında meydana geldiği tespit edilmiştir (Frumin ve ark., 2015). Buchanan ve ark. tarafından 2010 senesinde otel personellerinin yaşadığı 2.865 adet yaralanma olayı üstünde gerçekleştirilen çalışmada kat hizmetlilerinin bütün otel personelleri içinde % 7,9'luk yaralanma ve % 3,2'lik kas iskelet sistemi rahatsızlıkları yaşama yüzdesiyle, 1. konumda bulunduğu saptanmıştır (Buchanan ve ark., 2010).

Gerçekleştirilen gürültü ölçümü neticelerine ve otel tesislerinin mevcut raporları incelendiğinde çamaşırhanede gürültü maruziyetlerinin, yasal mevzuatta yer alan limit değerinin (85 dB) aşağısında bulunduğu belirlenmiştir. Yasal kaidelere göre personelin gürültüye maruziyeti, en düşük maruziyet eylem değerlerinin üzerine çıktığında, kulak koruyucu ekipmanların personellerin kullanmasına hazır olarak bulundurulmaları gerekli olup, ölçüm gerçekleştirilen araştırma bölgesinde böyle bir gerekliliğin bulunmadığı saptanmıştır. Otellerde en fazla gürültünün kazan dairesi ve jeneratör vb kısımlarda olduğu fakat bu kısımlarda çalışmada bulunulmaması, sadece kontrol etmek amacıyla çok küçük zaman aralıklarıyla giriş ve çıkış yapılması sebebiyle fazla bir maruziyet bulunmadığı ve nitelikli neticelere ulaşılamayacağı düşünülmüş olup ölçüm yapılmamıştır. Otellerde başka fazla gürültülü alanlar yüksek sesle müzik etkinliği gerçekleştirilen kısımlardır. Araştırmanın gerçekleştirildiği süreçlerde otellerde fazla gürültü oluşturan müzik etkinliği olmaması sebebiyle gürültü maruziyet dereceleri ölçülememiş olup, otel kuruluşunda gerçekleştirilen ölçümler değerlendirildiğinde bir tesisin balo salonu personeli gürültü maruziyetinin, birden fazla sanayi kuruluşunda rastlanan gürültü maruziyetleriyle aynı seviyede bulunduğu tespit edilmiştir.

Acil durum yönetimi kapsamında literatür taraması yapılmış olup Tablo 1'de belirtilen tez ve makaleler tespit edilmiştir.

Tablo 1: Afet ve acil durum yönetimi ile alakalı çalışmalar

KONUSU	YAYIN TARİHİ	YAYIN TÜRÜ	YAZAR
Kocaeli üniversitesi afet ve acil durum yönetim sistemi modeli,	2010	Doktora Tezi	Serpil GERDAN
Acil durumların inşaat sektörü çalışanlarınca farkındalığının araştırılması ve mevcut uygulamaların karşılaştırılması,	2019	Yüksek Lisans Tezi	Mert MAVİŞ
Afet ve acil durum yönetimi: Tekirdağ ili bir alışveriş merkezi örneği,	2021	Yüksek Lisans Tezi	Merve KAYMAK
Sabancı üniversitesi personelinin mevcut “acil durum planı” ve deprem öncelikli olmak üzere doğal afetler hakkındaki farkındalık düzeyinin değerlendirilmesi,	2018	Yüksek Lisans Tezi	Müjgan BAYSAL
4 ve 5 yıldızlı otel işletmelerinde afet yönetimi: yöneticilerin görüşleri üzerine bir araştırma,	2018	Yüksek Lisans Tezi	Mert EKER
Otel işletmelerinde iş sağlığı ve güvenliğinin değerlendirilmesi,	2016	Yüksek Lisans Tezi	Yasemin YAĞMURLU
Afet ve acil durum yönetimi: Bolu Belediyesi örneği,	2007	Yüksek Lisans Tezi	Barış ÇAKIR
Okullar için afet ve acil durum yönetimi planları, Elektronik mesleki gelişim ve araştırmalar dergisi, cilt 3, sayı: 1, 37-52,	2015	Makale	Bülent ÖZMEN, Serpil GERDAN, Oktay ERGÜNAY

2. Materyal ve Yöntem

2.1. Araştırmanın Tipi ve Modeli

Çalışma yüz yüze anket uygulaması olarak yapılmıştır. Katılımcılara demografik bilgi formu ile 5'li Likert Ölçeği kullanılarak hazırlanmış olan anket formu uygulanmıştır. Uygulanan anketlerden elde edilen veriler üzerinden İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerde acil durum yönetiminin uygulanması konusunda analiz yapılmıştır.

2.2. Araştırmanın Soruları

- 1- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?
- 2- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin eğitim seviyesine göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?
- 3- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin çalışanların kurumdaki pozisyonlarına göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?
- 4- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin yaşanmış afet tecrübesi olması durumuna göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?
- 5- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin acil durum görevi olması durumuna göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?
- 6- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin yaş aralıklarına göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?

2.3. Tezin Hipotezleri

H0: Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark yoktur.

H1: Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark vardır.

- 1- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?
- 2- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin eğitim seviyesine göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?
- 3- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin çalışanların kurumdaki pozisyonlarına göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?
- 4- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin yaşanmış afet tecrübesi olması durumuna göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?
- 5- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin acil durum görevi olması durumuna göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?
- 6- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin yaş aralıklarına göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?

2.4. Bağımlı/Bağımsız Değişkenler

2.4.1. Bağımlı değişkenler

- Acil durum farkındalığı
  - Doğal afet farkındalığı

2.4.2. Bağımsız değişkenler

- Cinsiyet
- Eğitim Seviyesi
- Yaş
- Kurumdaki pozisyon
- Yaşanmış afet tecrübesi
- Kurum acil durum planındaki görev durumu

2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırmanın sadece İstanbul'da faaliyet gösteren oteller için yapılması,
- Araştırmanın 50'den az çalışanı olan otellerde uygulanması,
- Otel yönetimlerinin çalışanlara anket uygulamaktan kaçınmaları,
- Otel çalışanlarının anket sorularına cevap vermekten kaçınmaları,

2.6. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Çalışma; 1 Mayıs – 01 Kasım 2023 tarihlerinde, İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerde, anket yöntemi yapılarak gerçekleştirilmiştir.

2.7. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Tez çalışmasında projenin ana kısmını, İstanbul da 50'den az çalışanı olan oteller oluşturmaktadır. Bu araştırma için 30.03.2023 tarih ve 61351342/Mart 2023-15 no'lu toplantıda Etik Kurul izni (bkz. EK-1) alınarak ve yüz yüze anket yöntemi kullanılarak 150 adet otel çalışanına uygulanmıştır. Araştırmanın evreni İstanbul'da 50'den az çalışanı olan 410 oteldeki 6200 çalışan olup, örnekleymişse 15 oteldeki 150 çalışandır.

Anketler herhangi bir ayırım yapılmaksızın alt ve üst düzey bütün otel çalışanlarına uygulanmıştır. Hazırlanan anketler için 40 adet otelle gidilmiş olup bunların 15 tanesi anket uygulanmasına izin vermiştir. Anketler 200 otel çalışanına bireysel olarak ulaştırılmış olup verilen anketlerin 150 tanesi geri dönmüştür. Araştırma 1 Mayıs – 01 Kasım 2023 tarihleri arasında yüz yüze olarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerin çalışanlarının Acil Durum Yönetimi kapsamında bilgi seviyeleri ve fikirlerin belirlenmesine dair açıklayıcı ve farkındalık oluşturulmasını sağlayacak bir araştırmadır.

2.8. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmış olup bu amaç doğrultusunda hazırlanan anketler; 34 soru ve 3 kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik bilgileri, ikinci bölümde katılımcıların doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyinin belirlenmesi, üçüncü bölümde ise katılımcıların çalıştıkları otelin mevcut acil durum planı ile ilgili farkındalık düzeyinin belirlenmesine dair sorular yer almaktadır. Araştırmada Rensis Likert tarafından geliştirilen Likert tipi tutum ölçeği kullanılmıştır. Bahse konu ölçek; Müjgan Baysal (2018)'in yüksek lisans tezi çalışmasından alınmıştır.

Araştırmada bilgi veri toplamak amacıyla kullanılan araç, anket yöntemidir. Araştırmada Likert ölçeği kullanılmıştır. Likert Ölçeğinde bulunan bir maddeyi cevaplarken, kişi açık olarak katılma ya da katılmama derecesine göre soruları cevaplar. Bu ölçekler, katılanların katılma ya da katılmama seviyelerinin tespit edilmesini sağlar. Likert ölçeği, tecrübenin kuvveti ve yoğunluğunun doğrusal olmasını varsayar. Bu yüzden, tavırların ölçülebilmesi varsayımıyla, tam bir uzlaşmadan tam bir anlaşmamaya doğru ilerler. 5'li

Likert Ölçeği: Rensis Likert’ca 1932 senesinde meydana getirildiğinden bu zamana kadar geçen süreçte Likert ölçeği ve Likert-tipi sorular, psikoloji, eğitim, siyaset bilimi, sosyal bilimler ve pazarlama gibi birden fazla alanda en fazla uygulanan tavır ve eğilim ölçme tekniği durumuna gelmiştir. Araştırmacılar, beş yanıt tercihini bulunduran Likert ölçekli soruyu, araştırma tasarımlarında katılanların uç opsiyonlardan yanıtlamak istememeleri durumunda tercih edebilecekleri nötr bir yanıt opsiyonu dahil ederek bir husus hakkında veri toplamak amacıyla kullanırlar. Likert tipi tutum ölçeği birtakım varsayımlara dayanmaktadır. Bunlardan bir tanesi; ölçek dahilinde doğrusal olarak bir araya gelen çeşitli maddelerin tek bir ortak değişkenle alakalı ve bağlantılı olmasıdır. Bir başka varsayım; yanıt verenlerden her bir ifadeyle alakalı “tamamen katılıyorum”, “katılıyorum”, “karasızım”, “katılmıyorum”, ve “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde edinilen reaksiyonlarla ölçekte bulunan her bir söyleme katılma ve katılmama seviyesinin tespit edilmesidir. 3. bir faraziye ise; ölçekte bulunan her bir maddenin tutumla monotonik bir ilişkide bulunmasıdır. Buna istinaden “tamamen katılıyorum” reaksiyonu aşırı pozitif tavır ve en fazla madde puanını ifade eder, “kesinlikle katılmıyorum” reaksiyonuysa aşırı negatif tutumu ve en az madde puanını ifade eder. Bu durum her bir maddenin tavırla özdeş ilişkide bulunmadığı manasına gelir.

2.9.Verilerin Analizi

Çalışma analizleri için, istatistiksel paket programı SPSS 25.0 kullanılarak sonuçlar elde edilmiştir. Ölçekler için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde demografik bilgilerde ve kullanılan iki ölçekte frekans ve yüzde testleri kullanılmıştır. Bilgilerin tahlilinde ölçeklerin normal dağılım sergilemelerinden ötürü parametrik ölçütler uygulanmıştır. Tarafsız 2 grubun ortalamalarının karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi ve ikiden fazla bağımsız grupların karşılaştırılmasındaysa tek istikametli varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmıştır. ANOVA analizi testinde grup çeşitliliklerinin tespit edilmesi üzere uygulanan Post Hoc tekniğinde varyans homojenliği sağlandığı için Tukey testi kullanılmıştır. Ölçekler arasında alaka belirlenmesi üzere Pearson korelasyon uygulanmıştır. Neticeler %95’lik güven aralığında, anlamlılık $p<,05$ seviyesinde olduğu kıymetlendirilmiştir.

3. Araştırma Bulguları

Çalışma İstanbul’da 50’den az çalışanı barındıran otel işletmelerinde yer alan 150 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2: Katılanların Demografik Dağılımları

			n	%
Cinsiyet	Kadın		66	44
	Erkek		84	56
Yaş	20-30		70	46,7
	31-40		52	34,7
	41 yaş ve üzeri		28	18,7
Eğitim Seviyesi	Lise ve altı		96	64
	Lisans ve Lisans Üzeri		54	36
Kurumdaki Pozisyon	Üst ve Orta Düzey Çalışan		36	24
	Alt Düzey Çalışan		114	76
Yaşanmış Tecrübesi	Afet	Evet	33	22
		Hayır	117	78
Kurum Acil Durum Planında Görev Durumu	Var		26	17,3
	Yok		124	82,7

Tablo 1 analiz edildiğinde katılanların %44'ü kadın ve %56'sı erkektir. Yaş dağılımlarında %46,7'si 20-30 yaş, %34,7'si 31-40 yaş ve %18,7'si 41 yaş ve üzeridir. Eğitim seviyesinde katılımcıların %64'ü lise ve altı ve %36'sı ön lisans, lisans ve lisans üzeridir. Kurumdaki pozisyonlarında %24'ü üst ve orta düzey çalışan ve %76'sı alt düzey çalışandır. Yaşanmış afet tecrübesi durumuna katılımcıların %22'si "evet" ve %78'i "hayır" yanıtını vermişlerdir. Kurum acil durum planında görev durumuna katılımcıların %17,3'ü "var" ve %82,7'si "yok" yanıtını vermişlerdir.

Tablo 2: Doğal Afetlerle İlgili Farkındalık Düzeyi Faktör Analizi Neticeleri

	Faktör Yükleri	Eigen Değerleri	Açıklanan Toplam Varyans (%)
Deprem nasıl meydana geldiğini biliyorum	,398		
Ülkedeki/bölgedeki afet risklerinin neler olduğunu biliyorum.	,359		
Ülkedeki/bölgedeki deprem riski olan bölgeler/kısımlar hakkında bilgi sahibiyim	,341		
Deprem belirli süreçlerle tekrarladığını biliyorum.	,171		
Oturduğumuz apartmanın yapısal özelliklerini (temel, yapı türü, yaşı vb.) biliyorum.	,711		
Çalıştığım binanın yapısal özelliklerini (temel, yapı türü, yaşı vb.) biliyorum.	,576		
Oturduğum apartmanın depreme karşı dayanıklılığını azaltabilecek tehlikelerin (su deposu, binadaki çıkmalar vs.) neler olduğunu biliyorum.	,678	7,178	51,268
Çalıştığım binanın deprem karşısında dayanıklılığını azaltacak tehlikelerin (su deposu, binadaki çıkmalar vs.) neler olduğunu biliyorum.	,555		
Evimde deprem sırasında yaşam güvenliğimizi tehlikeye sokacak eşyaları sabitledim.	,589		
Oturduğumuz bölgede deprem esnasında ya da sonrası sığınacağımız güvenli bölgeler mevcut.	,642		
Deprem esnasında yapmam gerekli olan doğru davranışları biliyorum.	,475		
Ailece deprem esnası ve sonrası için ACİL DURUM PLANI hazırladık.	,586		
Güvenli bir alanda kişisel afet çantası (deprem çantası) bulunduruyoruz.	,546		
Kişisel afet çantasını (deprem çantası) belirli süreçlerle kontrolünü sağlayıp güncelliyorum. (Gıda ve ilaçların tarih kontrolü, giysilerin mevsimleri vs.)	,551		
Cronbach's Alpha		,926	
KMO		,841	
Barlett Küresellik Testi		1850,425 (Sig: ,000)	

Tablo 2 incelendiğinde doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyini ölçmek amacıyla yapılan anket çalışmasında tek boyuttan oluşan 14 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçeğin yapısal geçerliliğini ortaya koymak sebebiyle ana bileşenler analizi ve eksen döndürmesi tekniği kullanılarak faktör

analizi yapılmıştır. Faktör analizinin yapılmasıyla KMO katsayısının 0,841 olması örneklem büyüklüğünün faktör analizi bakımından yeterli seviyede bulunduğu izlenmektedir. Bununla beraber Barlett küresellik testi neticesinin $p < ,05$ önem seviyesinde anlamlı olması da maddeler arasındaki korelasyon ilişkilerinin faktör analizi bakımından uygun bulunduğunu ifade etmektedir. Eigen değerlerin (özdeğer) 1'den büyük olmasıyla faktörün oluşması sağlanmıştır. Bu anlamda 14 maddeden meydana gelen bu ölçeğin tek faktörlü olduğu ve toplam varyansın ise %51,27'sinin açıklandığı görülmektedir. Doğal afetlerle ilgili farkındalık ölçeğinin Cronbach's Alpha katsayısının 0,926 olması ile ölçek yüksek derecede güvenilir bir yapıya sahiptir.

Tablo 3: Otelde Bulunan Acil Durum Planıyla Alakalı Farkındalık Seviyesinin Faktör Analizi Neticeleri

	Faktör Yükleri	Eigen Değerleri	Açıklanan Toplam Varyans (%)
Kurumumun acil durum planı mevcut	,587		
Kurumumun acil durum planı hakkında bilgim var	,795		
Mevcut acil durum planı kurumumuzun gereksinimlerine cevap verecek niteliktedir	,716		
Acil durum planındaki görevlerimi biliyorum.	,697		
Sağlık merkezi ve güvenlik kısmıyla iletişim yollarını biliyorum	,266		
Kurumumda görev yapan iş güvenliği uzmanlarının kimler olduğunu biliyorum	,480		
Kurumumda acil durum toplanma alanının nereler olduğunu biliyorum.	,767		
Kurumumda afet konteynirının nerede bulunduğunu biliyorum.	,531	9,512	67,943
Kurumumda acil durum planı kapsamında eğitimler düzenlenmektedir.	,787		
Kurumumun düzenlediği acil durum planı dahilinde gerçekleştirilen eğitimlere katıldım	,760		
Kurumum acil durum planı dahilinde tatbikat/tatbikatlar yapılmaktadır.	,771		
Kurumumda deprem başta olmak üzere afet esnasında hayat güvenliğimi tehlikeye sokacak durumlar için tedbirler alınmıştır.	,798		
Çalıştığım kurumda deprem esnasında ya da sonrasında sığınacağımız güvenli bölgeler mevcut.	,774		
Kurumumun acil durum dahilinde gerçekleştirdiği tatbikat/tatbikatlara katıldım.	,782		
Cronbach's Alpha		,962	
KMO			,927
Barlett Küresellik Testi			2236,602 (Sig: ,000)

Tablo 3 incelendiğinde otelin mevcut acil durum planı ile ilgili farkındalık düzeyini ölçmek amacıyla yapılan anket çalışmasında tek boyuttan oluşan 14 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Gelistirilen ölçeğin yapısal geçerliliğini test etmek sebebiyle ana bileşenler analizi ve eksen döndürmesi tekniği kullanılarak faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinin yapılmasıyla KMO katsayısının 0,927 olması örneklem büyüklüğünün faktör analizi bakımından yeterli seviyede olduğunu göstermektedir. Bununla beraber Barlett küresellik testi neticesinin $p < ,05$ önem seviyesinde anlamlı bulunması da maddeler arasındaki korelasyon ilişkilerinin faktör analizi bakımından uygun bulunduğunu ifade etmektedir. Eigen değerlerin (özdeğer) 1'den büyük olmasıyla faktörün oluşması sağlanmıştır. Bu anlamda 14 maddeden oluşan bu ölçeğin tek faktörlü olduğu ve toplam varyansın ise %67,94'ünün açıklandığı görülmektedir. Otelin mevcut acil durum planı ile ilgili farkındalık düzeyini ölçeğinin Cronbach's Alpha katsayısının 0,962 olması ile ölçek yüksek derecede güvenilir bir yapıya sahiptir.

Tablo 4: Kişilik Özellikleri Ve Ekip Çalışması Tutum Ölçeği Normallik Dağılımı Analizi

Ölçekler	Kolmogorov-Smirnov			Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
	Statistic	df	p		
Doğal Afetlerle İlgili Farkındalık Düzeyi Ölçeği	,085	150	,010	-,037	-,643
Otelin Mevcut Acil Durum Planı ile İlgili Farkındalık Düzeyi Ölçeği	,140	150	,000	-,158	-,804

Tablo 4 incelendiğinde doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi ölçeği ile otelin mevcut acil durum planı ile ilgili farkındalık düzeyi ölçeğinin normallik dağılımı yer almaktadır. Buna göre ölçeklerin Kolmogorov-Smirnov testlerinde normal dağılım sergilemediği görülmektedir ($p < ,05$). Ancak ölçeklerin basıklık ve çarpıklık derecelerinin ± 2 arasında çıkması ile örneklem hacminin 30 ve daha fazla olmasından dolayı doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi ölçeği ile otelin mevcut acil durum planı ile ilgili farkındalık düzeyi ölçek puanlarının normal dağıldığı kabul edilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Doğal Afetlerle İlgili Farkındalık Düzeylerinin Yanıtlarının Dağılımı

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	$\bar{x}$	ss	
Depremin nasıl oluştuğunu biliyorum	n	11	31	15	66	27	3,45	1,21
	%	7,3	20,7	10	44	18		
Ülkemdeki/bölgemdeki afet risklerinin neler olduğunu biliyorum.	n	7	18	15	81	29	3,71	1,06
	%	4,7	12	10	54	19,3		
Ülkemdeki/bölgemdeki deprem riski taşıyan bölgeler/alanlar hakkında bilgim var.	n	7	19	12	89	23	3,68	1,04
	%	4,7	12,7	8	59,3	15,3		
Depremin belirli aralıklarla belirli tekrarladığını biliyorum.	n	2	11	12	99	26	3,91	0,81
	%	1,3	7,3	8	66	17,3		
Oturduğumuz binanın yapısal özelliklerini (temel, yapı türü, yaşı vb.) biliyorum.	n	12	52	23	49	14	3,01	1,18
	%	8	34,7	15,3	32,7	9,3		
Çalıştığım binanın yapısal özelliklerini (temel, yapı türü, yaşı vb.) biliyorum.	n	13	53	21	55	8	2,95	1,14
	%	8,7	35,3	14	36,7	5,3		
Oturduğum binanın depreme karşı dayanıklılığını azaltacak tehlikelerin (su deposu, binada bulunan çıkmalar vs.) neler olduğunu biliyorum.	n	13	56	21	53	7	3,02	1,19
	%	8,7	34,7	11,3	36,7	8,7		

Tablo 5: Katılımcıların Doğal Afetlerle İlgili Farkındalık Düzeylerinin Yanıtlarının Dağılımı (devamı)

Çalıştığım binanın deprem karşısında dayanıklılığını azaltacak tehlikelerin (su deposu, binada bulunan çıkımlar vs.) neler olduğunu biliyorum.	n	13	56	21	53	7	2,90	1,12
	%	8,7	37,3	14	35,3	4,7		
Evimde deprem sırasında hayat güvenliğimizi tehlikeye sokacak eşyaları sabitledim	n	14	63	14	42	17	2,90	1,23
	%	9,3	42	9,3	28	11,3		
Oturduğumuz bölgede deprem esnasında ya da sonrasında sığınacağımız güvenli bölgeler mevcut.	n	20	57	10	46	17	2,88	1,29
	%	13,3	38	6,7	30,7	11,3		
Deprem sırasında yapılması gereken doğru davranışları biliyorum.	n	1	16	45	60	28	3,65	0,93
	%	0,7	10,7	30	40	18,7		
Ailece deprem esnası ve sonrası için ACİL DURUM PLANI hazırladık	n	18	59	20	38	15	2,82	1,23
	%	12	39,3	13,3	25,3	10		
Güvenli bir alanda kişisel afet çantası (deprem çantası) bulunduruyorum.	n	27	56	18	32	17	2,71	1,30
	%	18	37,3	12	21,3	11,3		
Kişisel afet çantasını (deprem çantası) belirli süreçlerle kontrolünü sağlayıp güncelliyorum. (Gıda ve ilaçların tarih kontrolleri, giysilerin mevsimleri vs.)	n	29	61	17	31	12	2,57	1,24
	%	19,3	40,7	11,3	20,7	8		

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeylerine ilişkin yanıtlarının dağılımları yer almaktadır. Katılımcıların doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyleri ölçeği maddelerinden en yüksek ortalama puan “Deprem belirlen aralıklarla tekrarladığını biliyorum.” maddesine ($\bar{x}=3,91$) vermişlerdir. İkinci en yüksek ortalama puanı “Ülkemdeki/bölgemdeki afet risklerinin neler olduğunu biliyorum.” maddesine ($\bar{x}=3,91$) vermişlerdir. Üçüncü en yüksek ortalama puanı “Ülkemdeki/bölgemdeki deprem riski taşıyan bölgeler/alanlar hakkında bilgim var.” maddesine ($\bar{x}=3,68$) vermişlerdir.

Tablo 6: Katılımcıların Otelin Mevcut Acil Durum Planı İle İlgili Yanıtlarının Dağılımı

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	$\bar{x}$	SS	
Kurumumun acil durum planı var.	n	4	18	42	72	14	3,49	0,92
	%	2,7	12	28	48	9,3		
Kurumumun acil durum planı hakkında bilgim var	n	11	35	32	61	11	3,17	1,10
	%	7,3	23,3	21,3	40,7	7,3		
Mevcut acil durum planı kurumumuzun ihtiyaçlarına cevap verecek niteliktedir. Acil durum planındaki görevlerimi biliyorum.	n	5	26	46	58	15	3,35	0,99
	%	3,3	17,3	30,7	38,7	10		
Acil durum planındaki görevimi biliyorum.	n	17	43	22	54	14	3,03	1,22
	%	11,3	28,7	14,7	36	9,3		
Sağlık merkezi ve güvenlik birimi iletişim yollarını biliyorum	n	3	23	17	82	25	3,69	0,99
	%	2	15,3	11,3	54,7	16,7		
Kurumumda görevlendirilmiş iş güvenliği uzmanlarının kimler olduğunu biliyorum	n	14	19	22	80	15	3,42	1,13
	%	9,3	12,7	14,7	53,3	10		
Kurumumda acil durum toplanma alanının nereler olduğunu biliyorum.	n	16	46	15	59	14	3,06	1,23
	%	10,7	30,7	10	39,3	9,3		
Kurumumda afet konteynirinin nerede olduğunu biliyorum.	n	23	66	24	29	8	2,55	1,13
	%	15,3	44	16	19,3	5,3		

Kurumumda acil durum planı kapsamında eğitimler düzenlenmektedir.	n	11	50	25	56	8	3	1,10
	%	7,3	33,3	16,7	37,3	5,3		
Kurumumun düzenlediği acil durum planı kapsamında yapılan eğitimlere katıldım.	n	12	63	14	51	10	2,89	1,16
	%	8	42	9,3	34	6,7		
Kurumum acil durum planı kapsamında tatbikat/tatbikatlar düzenlemektedir.	n	17	58	17	51	7	2,82	1,16
	%	11,3	38,7	11,3	34	4,7		
Kurumumda deprem başta olmak üzere afet sırasında hayat güvenliğini tehlikeye sokacak durumlara ait tedbirler alınmıştır.	n	15	36	32	51	16	3,11	1,18
	%	10	24	21,3	34	10,7		
Çalıştığım kurumda deprem esnasında ya da sonrasında sığınacağımız güvenli bölgeler mevcut.	n	17	47	24	49	13	2,96	1,20
	%	11,3	31,3	16	32,7	8,7		
Kurumumun acil durum kapsamında düzenlediği tatbikat/tatbikatlara katıldım.	n	21	58	12	52	7	2,77	1,20
	%	14	38,7	8	34,7	4,7		

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların otelin mevcut acil durum planı yanıtlarının dağılımları yer almaktadır. Katılımcıların otelin mevcut acil durum planı ölçeği maddelerinden en yüksek ortalama puan “Sağlık merkezi ve güvenlik birimi iletişim yollarını biliyorum.” maddesine ($\bar{x}=3,69$) vermişlerdir. İkinci en yüksek ortalama puanı “Kurumumun acil durum planı var.” maddesine ($\bar{x}=3,49$) vermişlerdir. Üçüncü en yüksek ortalama puanı “Kurumumda görevlendirilmiş iş güvenliği uzmanlarının kimler olduğunu biliyorum.” maddesine ($\bar{x}=3,42$) vermişlerdir.

Tablo 7: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Doğal Afetler Ve Otellerin Mevcut Acil Durum Planları Hakkında Farkındalık Düzeyi Ölçeklerinin Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ort.	ss	t	p
Doğal Afetlerle İlgili Farkındalık Düzeyi	Kadın	66	3,2056	,91099	,680	,497
	Erkek	84	3,1139	,74000		
Otellerde Mevcut Acil Durum Planı ile Farkındalık Düzeyi	Kadın	66	3,1721	1,02197	,909	,365
	Erkek	84	3,0340	,83744		

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların cinsiyetlerine göre doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi ile otellerde mevcut acil durum planı ile farkındalık düzeyi ölçeklerinin karşılaştırılmasına dair bağımsız örneklem t testi neticeleri bulunmaktadır. Buna göre doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi ölçek puanlarında cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p>,05$). H_0 kabul edilmiştir.

Tablo 8: Katılanların Eğitim Seviyelerine Göre Doğal Afetler Ve Otellerin Mevcut Acil Durum Planları Hakkında Farkındalık Düzeyi Ölçeklerinin Karşılaştırılması

	Eğitim Düzeyi	N	Ort.	ss	t	p
Doğal Afetlerle İlgili Farkındalık Düzeyi	Lise ve altı	96	3,0290	,86702	-2,546	,012*
	Ön Lisans ve Lisans Üzeri	54	3,3770	,67442		
Otellerde Mevcut Acil Durum Planı ile Farkındalık Düzeyi	Lise ve altı	96	2,8854	,87035	-3,876	,000*
	Ön Lisans ve Lisans Üzeri	54	3,4669	,90230		

* $p<,05$

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların eğitim seviyelerine göre doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi ölçeklerinin karşılaştırılmasına dair bağımsız örneklem t testi neticeleri bulunmaktadır. Buna göre doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi ($t=-2,546$; $p<,05$) ile otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi ($t=-3,876$; $p<,05$) ölçeklerinde eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır. H_1 kabul edilmiştir. Eğitim düzeyi ön lisans ve lisans üzeri (sırasıyla; $\bar{x}=3,38$, $\bar{x}=3,47$) olan katılımcıların doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi puanlarının lise ve altı (sırasıyla; $\bar{x}=3,03$, $\bar{x}=2,88$) olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu izlenmektedir.

Tablo 9: Katılımcıların Kurumdaki Pozisyonlarına Göre Doğal Afetler Ve Otellerin Mevcut Acil Durum Planları Hakkında Farkındalık Düzeyi Ölçeklerinin Karşılaştırılması

	Kurumdaki Pozisyon	N	Ort.	ss	t	p
Doğal Afetlerle İlgili Farkındalık Düzeyi	Üst ve Orta Düzey Çalışan	36	3,6230	,86702	4,153	,000*
	Alt Düzey Çalışan	114	3,0063	,67442		
Otellerde Mevcut Acil Durum Planı ile Farkındalık Düzeyi	Üst ve Orta Düzey Çalışan	36	3,6310	,87035	4,220	,000*
	Alt Düzey Çalışan	114	2,9254	,90230		

*p<,05

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların kurumdaki pozisyonlarına göre doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi ölçeklerinin karşılaştırılmasına yönelik bağımsız örneklem t testi neticeleri bulunmaktadır. Buna göre doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi ($t=4,153$; $p<,05$) ile otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi ($t=4,220$; $p<,05$) ölçeklerinde kurumdaki pozisyonlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır. H1 kabul edilmiştir. Kurumdaki pozisyonları üst ve orta düzey çalışan (sırasıyla; $\bar{x}=3,62$, $\bar{x}=3,63$) olan katılımcıların doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi puanlarının alt düzey çalışanlara (sırasıyla; $\bar{x}=3,01$, $\bar{x}=2,92$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 10: Katılımcıların Yaşanmış Afet Tecrübesi Olma Durumuna Göre Doğal Afetler ve Otellerin Mevcut Acil Durum Planları Hakkında Farkındalık Düzeyi Ölçeklerinin Karşılaştırılması

	Yaşanmış Afet Tecrübesi	N	Ort.	ss	t	p
Doğal Afetlerle İlgili Farkındalık Düzeyi	Evet	33	3,5736	,73399	3,454	,001*
	Hayır	117	3,0360	,80423		
Otellerde Mevcut Acil Durum Planı ile Farkındalık Düzeyi	Evet	33	3,1861	,89854	,643	,521
	Hayır	117	3,0690	,93131		

*p<,05

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların yaşanmış afet tecrübelerine göre doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi ölçeklerinin karşılaştırılmasına yönelik bağımsız örneklem t testi neticeleri bulunmaktadır. Buna göre doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi ölçeğinde yaşanmış afet tecrübesine göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır. H1 kabul edilmiştir. ($t=3,454$; $p<,05$). Yaşanmış afet tecrübesine “evet” ($\bar{x}=3,57$) yanıtını veren katılımcıların otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi puanlarının “hayır” ($\bar{x}=3,03$) yanıtı veren katılımcılara göre daha yüksek olduğu izlenmektedir. Bununla birlikte doğal afetlerle alakalı farkındalık derecesi ölçeği puanlarında katılımcıların yaşanmış afet tecrübelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p<,05$). H0 kabul edilmiştir.

Tablo 11: Katılımcıların Kurumda Acil Durum Görevi Olması Durumuna Doğal Afetler ve Otellerin Mevcut Acil Durum Planları Hakkında Farkındalık Düzeyi Ölçeklerinin Karşılaştırılması

	Kurum Acil Durum Planında Görev Durumu	N	Ort.	ss	t	p
Doğal Afetlerle İlgili Farkındalık Düzeyi	Var	26	3,4973	,72997	2,388	,018*
	Yok	124	3,0824	,81990		
Otelde Mevcut Acil Durum Planı ile Farkındalık Düzeyi	Var	26	3,4918	,87722	2,454	,015*
	Yok	124	3,0115	,91334		

*p<,05

Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların kurum acil durum planında görevlerinin olma durumu göre doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi ölçeklerinin karşılaştırılmasına yönelik bağımsız örneklem t testi neticeleri bulunmaktadır. Buna göre doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi (t=2,388; p<,05) ile otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi (t=2,454; p<,05) ölçeklerinde kurum acil durum planında görevlerinin olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır. H1 kabul edilmiştir. Kurum acil durum planında görevlerinin olma durumuna “var” (sırasıyla; $\bar{x}$ =3,50, $\bar{x}$ =3,49) yanıtını veren katılımcıların doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi puanlarının “yok” (sırasıyla; $\bar{x}$ =3,08, $\bar{x}$ =3,01) yanıtını veren katılımcılara göre daha yüksek olduğu izlenmektedir.

Tablo 12: Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Doğal Afetler Ve Otellerin Mevcut Acil Durum Planları Hakkında Farkındalık Düzeyi Ölçeklerinin Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	ss	F	p	Far
Doğal Afetlerle İlgili Farkındalık Düzeyi	20-30 ¹	0	3,0857	,89591	4,232	,016*	3>1,2
	31-40 ²	2	3,0343	,68446			
	41 yaş ve üzeri ³	8	3,5485	,74537			
Otelde Mevcut Acil Durum Planı ile Farkındalık Düzeyi	20-30 ¹	0	2,9745	,97157	1,779	,172	-
	31-40 ²	2	3,1140	,86842			
	41 yaş ve üzeri ³	8	3,3597	,86515			

*p<,05

Tablo 12 incelendiğinde katılımcıların yaş aralıklarına göre doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeyi ölçeklerinin karşılaştırılmasına yönelik ANOVA analizi neticeleri bulunmaktadır. Buna göre otellerde mevcut acil durum planı ile farkındalık derecesi ölçeğinde yaş aralıklarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır (F=4,232; p<,05). H1 kabul edilmiştir. Anlamlı farklılık seviyesini ölçek nedeniyle yapılan Tukey çoklu

karşılaştırma testine göre 41 yaş ve üzeri ($\bar{x}=3,55$) olan katılımcıların acil durum planı hakkında farkındalık düzeyi puanlarının 20-30 yaş ($\bar{x}=3,08$) ile 31-40 yaş ($\bar{x}=3,03$) aralığında olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu izlenmektedir. Bununla beraber doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi ölçeği puanlarında katılımcıların yaş aralıklarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p<,05$). H_0 kabul edilmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Gerçekleştirilen bu projede İstanbul şehrinde yer alan 50'den az çalışanı olan otellerde görev yapanların acil durum bilgi seviyeleri, acil durum farkındalık seviyeleri ve acil durum ekibi farkındalık seviyeleri ele alınmıştır. Bununla beraber çalışanların yaş, meslek tecrübesi, meslek, eğitim seviyesi ve medeni hal gibi demografik özelliklere ait bilgiler de toplanarak analizi yapılmıştır. Katılımcıların %44'ü kadın ve %56'sı erkektir. Yaş dağılımlarında %46,7'si 20-30 yaş, %34,7'si 31-40 yaş ve %18,7'si 41 yaş ve üzeridir. Araştırmaya katılan kişilerin yaş dağılımına bakıldığında, düşük oranda (%18,7) 41 yaş ve üstünde çalışanlar olduğu görülmektedir. 41 yaş ve üstü çalışanlar genellikle lisans veya yüksek lisans mezunu yöneticilerdir. Araştırmaya katılan kişilerin eğitim düzeyine bakıldığında, katılımcıların %64'ü lise ve altı ve %36'sı lisans ve lisans üzeridir. Kurumdaki pozisyonlarında %24'ü üst ve orta düzey çalışan ve %76'sı alt düzey çalışandır. Araştırmaya bakıldığında otel çalışanlarının büyük oranda (%64) lise ve altı mezunu bulunduğu tespit edilmiştir. Bu veri, genel olarak otel işkolu çalışanlarını ifade etmektedir.

Anket sonuçları analiz edildiğinde, katılımcıların doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeylerine ilişkin yanıtlarının dağılımları yer almaktadır. Katılımcıların doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyleri ölçeği maddelerinden en yüksek ortalama puan "Deprem belirlen aralıklarla tekrarladığını biliyorum." Maddesine vermişlerdir. İkinci en yüksek ortalama puanı "Ülkemdeki/bölgemdeki afet risklerinin neler olduğunu biliyorum." Maddesine vermişlerdir. Üçüncü en yüksek ortalama puanı "Ülkemdeki/bölgemdeki deprem riski taşıyan bölgeler/alanlar hakkında bilgim var." maddesine vermişlerdir. Bu bilgilerden de anlaşılmaktadır ki, ülkemizde yaşanan depremler nedeniyle otel çalışanların bu konudaki bilinç düzeyleri yüksektir.

Yine Anket sonuçları analiz edildiğinde, Katılımcıların otelin mevcut acil durum planı ölçeği maddelerinden en yüksek ortalama puan "Sağlık merkezi ve güvenlik birimi iletişim yollarını biliyorum." maddesine vermişlerdir. İkinci en yüksek ortalama puanı "Kurumumun acil durum planı var." maddesine vermişlerdir. Üçüncü en yüksek ortalama puanı "Kurumumda görevlendirilmiş iş güvenliği uzmanlarının kimler olduğunu biliyorum." Maddesine vermişlerdir. Bu analiz sonucunda göstermektedir ki, otel çalışanları acil durumlara karşı farkındalık sahibidir.

Katılımcıların eğitim düzeylerine göre doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi ile otellerde mevcut acil durum planı ile farkındalık düzeyi ölçeklerinin karşılaştırılmasına dair bağımsız örneklem t testi neticeleri bulunmaktadır. Buna göre doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi ile otellerde mevcut acil durum planıyla farkındalık seviyesi ölçeklerinde eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık bulunmaktadır. Eğitim düzeyi lisans ve lisans üzeri olan katılımcıların doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi ile otellerde mevcut acil durum planı ile farkındalık düzeyi puanlarının lise ve altı olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu izlenmektedir.

Doğal afetlerle alakalı farkındalık seviyesi ile otellerde mevcut acil durum planı ile farkındalık seviyesi ölçeklerinde kurumdaki pozisyonlarına göre anlamlı fark bulunmaktadır. Kurumdaki pozisyonları üst ve orta düzey çalışan olan katılımcıların doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi ile otellerde mevcut acil durum planı ile farkındalık düzeyi puanlarının alt düzey çalışanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Otellerde mevcut acil durum planı ile farkındalık düzeyi ölçeğinde yaşanmış afet tecrübesine göre anlamlı fark bulunmaktadır. Yaşanmış afet tecrübesine "evet" yanıtını veren katılımcıların otellerde mevcut acil durum planı ile farkındalık düzeyi puanlarının "hayır" yanıtı veren katılımcılara göre daha yüksek olduğu izlenmektedir. Bununla birlikte doğal afetlerle ilgili farkındalık seviyesi ölçeği puanlarında katılımcıların yaşanmış afet tecrübelerine göre anlamlı farklılık yoktur.

Otellerde mevcut acil durum planıyla farkındalık seviyesi ölçeğinde yaş aralıklarına göre anlamlı fark bulunmaktadır. Anlamlı farklılık seviyesini ölçek nedeniyle uygulanan Tukey çoklu karşılaştırma testine göre 41 yaş ve üzeri olan katılımcıların acil durum planı ile farkındalık düzeyi puanlarının 20-30 yaş ile 31-40 yaş bareminde bulunan katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bununla birlikte doğal afetlerle ilgili farkındalık düzeyi ölçeği puanlarında katılımcıların yaş aralıklarına göre anlamlı farklılık yoktur.

Kanada İşçi Tazminat Kurulunca (WCB) otelcilik işkolunda oluşan 24.696 kaza üstüne gerçekleştirilen araştırmada hareketli alet ve ekipmanlarla görev yapma neticesi ortaya çıkan kazalar, en fazla rastlanan 2. kaza çeşidi olup, bütün kazaların %16'sını meydana getirmektedir (Workers Compensation Board of British Columbia, 2015).

Emek olarak yoğun bir işkolu olan konaklama işkolunda psikososyal risk etkenlerinin epeyce yüksek bulunduğu, konuyla alakalı gerçekleştirilen birçok çalışmayla tespit edilmiştir. Avrupa Çalışma ve Yaşam Koşullarının Geliştirilmesi

Örgütünün çalışmalarına göre, konaklama işkolunda görev yapanların % 12'si psikosozal risklerle karşılaşmaktadır. Almanya'da otel ve restoranlarda 8.000 personelde gerçekleştirilen araştırmadaysa, görev yapanların %41'inin çeşitli psikosozal problemler yaşadığı belirlenmiştir (Paoli, 2000).

Cherono tarafından 2011 senesinde Kenya'da otel personelleri üstünde gerçekleştirilen bir çalışmada kazaların başlıca üç sebebi; kayma/düşme, kesik ve yanık olarak saptanmıştır. Gerçekleştirilen bu tez çalışmamda mutfak ve yiyecek-içecek servis hizmetleri kısımlarında, acil olaylardan sonra en çok saptanan risklerin yanık, elektrik çarpması, kayma/düşme ve kesik ve olduğunun tespiti sağlanmıştır (Cherono, 2016).

Frumin ve ark. tarafından ABD'deki otel personellerinin 1999-2005 senelerinde yaşadığı yaralanma olayları üstüne gerçekleştirilen araştırmada, %10,4 seviyesinde en çok görülen yaralanmanın kat hizmetleri kısmı çalışanlarında meydana geldiği tespit edilmiştir. Buchanan ve ark. tarafından 2010 senesinde otel personellerinin yaşadığı 2.865 adet yaralanma olayı üstünde gerçekleştirilen çalışmada kat hizmetlilerinin bütün otel personelleri içinde %7,9'luk yaralanma ve %3,2'lik kas iskelet sistemi rahatsızlıkları yaşama yüzdesiyle, 1. konumda bulunduğu saptanmıştır (Buchanan ve ark., 2010).

Gerçekleştirilen gürültü ölçümü neticelerine ve otel tesislerinin mevcut raporları incelendiğinde çamaşırhanede gürültü maruziyetlerinin, yasal mevzuatta yer alan limit değerinin (85 dB) aşağısında bulunduğu belirlenmiştir. Yasal kaidelere göre personelin gürültüye maruziyeti, en düşük maruziyet eylem değerlerinin üzerine çıktığında, kulak koruyucu ekipmanların personellerin kullanmasına hazır olarak bulundurulmaları gerekli olup, ölçüm gerçekleştirilen araştırma bölgesinde böyle bir gerekliliğin bulunmadığı saptanmıştır. Otellerde en fazla gürültünün kazan dairesi ve jeneratör vb kısımlarda olduğu fakat bu kısımlarda çalışmada bulunmaması, sadece kontrol etmek amacıyla çok küçük zaman aralıklarıyla giriş ve çıkış yapılması sebebiyle fazla bir maruziyet bulunmadığı ve nitelikli neticelere ulaşamayacağı düşünülmüş olup ölçüm yapılmamıştır. Otellerde başka fazla gürültülü alanlar yüksek sesle müzik etkinliği gerçekleştirilen kısımlardır. Turizm otellerinde önemli bir risk etkeniyken, şehir otelleri daha fazla iş ve toplantı amacıyla bulunan konaklama tesisleri olmasından dolayı, animasyon bölümleri, disko, bar vb. çok fazla sesle gürültü oluşturan kısımlara bu alanlarda çok fazla rastlanılmamaktadır. Fakat balo/düğün salonları bu testler için göz önünde bulundurulması gerekli kısımlardır. Araştırmanın gerçekleştirildiği süreçlerde otellerde fazla gürültü oluşturan müzik etkinliği olmaması sebebiyle gürültü maruziyet dereceleri ölçülemediği olup, otel kuruluşunda gerçekleştirilen ölçümler değerlendirildiğinde bir tesisin balo salonu personeli gürültü maruziyetinin, birden fazla sanayi kuruluşunda rastlanan gürültü maruziyetleriyle aynı seviyede bulunduğu tespit edilmiştir.

Literatürle Sonuçların Karşılaştırılması

A-) Aşağıda araştırma soruları yer almakta olup bununla ilgili kabul edilen hipotezler gösterilmiştir. Bu hipotezler Müjgan BAYSAL'ın; "Sabancı Üniversitesi Personelinin Mevcut "Acil Durum Planı" ve Deprem Öncelikli Olmak Üzere Doğal Afetler Hakkındaki Farkındalık Düzeyinin Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans teziyle karşılaştırılmıştır.

1- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?

İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerin doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark bulunmamaktadır şeklinde sonuç ortaya çıkmıştır. Fakat Müjgan BAYSAL'ın Sabancı Üniversitesi Personeline uyguladığı anket sonucunda; üniversitede cinsiyete göre anlamlı fark bulunmuştur. Erkek personelin acil durum planı hakkındaki farkındalık düzeyinin kadın personele göre daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

2- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin eğitim seviyesine göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?

İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerin doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin eğitim seviyesine göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark bulunmaktadır şeklinde sonuç ortaya çıkmıştır. Fakat Müjgan BAYSAL'ın Sabancı Üniversitesi Personeline uyguladığı anket sonucunda; üniversitede eğitim seviyesine göre anlamlı fark bulunmamıştır.

3- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin çalışanların kurumdaki pozisyonlarına göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?

İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerin doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin kurumdaki pozisyonlarına göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark bulunmaktadır şeklinde sonuç ortaya çıkmıştır. Fakat Müjgan BAYSAL'ın Sabancı Üniversitesi Personeline uyguladığı anket sonucunda; üniversitede çalışanların pozisyonlarına göre anlamlı fark bulunmamıştır.

4- Doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin yaşanmış afet tecrübesi olması durumuna göre karşılaştırılması sonucunda anlamlı fark var mıdır?

İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerin doğal afetler ve otellerin mevcut acil durum planları hakkında farkındalık düzeylerinin yaşanmış afet tecrübesine göre karşılaştırılması sonucunda otellerin mevcut acil durum planları hakkında

anlamli fark bulunmaktadir, Dogal afetler hakkında anlamli fark bulunmamaktadır şeklinde sonuç ortaya çikmiştir. Müjgan BAYSAL'ın Sabancı Üniversitesi Personeline uyguladığı anket sonucunda; dogal afetler ve kurumun mevcut acil durum planlari hakkında farkindalik düzeylerinin, yasanimis afet tecrubesine göre anlamli fark bulunmamıştır.

5- Dogal afetler ve otellerin mevcut acil durum planlari hakkında farkindalik düzeylerinin acil durum görevi olması durumuna göre karşılaştırılması sonucunda anlamli fark var mıdır?

İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerin dogal afetler ve otellerin mevcut acil durum planlari hakkında farkindalik düzeylerinin acil durum görevi olması durumuna göre karşılaştırılması sonucunda anlamli fark bulunmaktadir şeklinde sonuç ortaya çikmiştir. Fakat Müjgan BAYSAL'ın Sabancı Üniversitesi Personeline uyguladığı anket sonucunda; üniversitede çalışanların acil durum görevi olması durumuna göre anlamli fark bulunmamıştır.

6- Dogal afetler ve otellerin mevcut acil durum planlari hakkında farkindalik düzeylerinin yaş araliklarına göre karşılaştırılması sonucunda anlamli fark var mıdır?

İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerin dogal afetler ve otellerin mevcut acil durum planlari hakkında farkindalik düzeylerinin yaş araliklarına göre karşılaştırılması sonucunda otellerin mevcut acil durum planlari hakkında anlamli fark bulunmaktadir, Dogal afetler hakkında ise anlamli fark bulunmamaktadır şeklinde sonuç ortaya çikmiştir. Müjgan BAYSAL'ın Sabancı Üniversitesi Personeline uyguladığı anket sonucunda; dogal afetler ve kurumun mevcut acil durum planlari hakkında farkindalik düzeylerinin, yaş araliklarına göre anlamli fark bulunmamıştır.

B-) Acil Durum Yönetimi Hakkında Farkindalik oluşturulması adına yapılmis olan diğer çalışmalarda, İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerde yapmiş olduğumuz çalışmayla benzer şekilde tespit edilen sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

1- Serpil GARDEN'in "Kocaeli Üniversitesi Afet ve Acil Durum Yönetim Sistemi Modeli" konulu doktora tezinde; acil durum yönetimi kapsamında tatbikatların arttırılması gerektiğini belirtmiştir.

2- Mert EKER'in "4 ve 5 Yıldızlı Otel İşletmelerinde Afet Yönetimi: Yöneticilerin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma" konulu yüksek lisans tezinde; acil durum yönetimi kapsamında tatbikat ve eğitimlerin arttırılması gerektiğini belirtmiş ve ayrıca bundan sonra yapılacak çalışmaların tüm otel işletmesi sınıflarının ayrı ayrı ele alınması ve araştırma yapılırken farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

3- Yasemin YAMURLUKLU'nun "Otel İşletmelerinde İş Sağlığı ve Güvenliğinin Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tezinde; acil durum yönetimi kapsamında eğitimlerin arttırılması ve otellerin ekipman bakımından yeteri seviyede donatılmalı gerektiği belirtilmiştir.

4- Barış ÇAKIR'ın "Afet ve Acil Durum Yönetimi: Bolu Belediyesi Örneği" konulu yüksek lisans tezinde; acil durum yönetimi kapsamında tatbikat ve eğitimlerin arttırılması gerektiğini belirtmiş ayrıca belediyenin ekipman bakımından yeterli seviyede donatılması gerektiği belirtilmiştir.

5- Mert MAVİŞ'in "Acil Durumların İnşaat Sektörü Çalışanlarınca Farkındalığının Araştırılması ve Mevcut Uygulamaların Karşılaştırılması" konulu yüksek lisans tezinde; acil durum yönetimi kapsamında eğitimlerin arttırılması gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca İnşaat sektöründe;

- Dogal afetler ve otellerin mevcut acil durum planlari hakkında farkindalik düzeylerinin acil durum görevinin olması durumuna göre karşılaştırılması sonucunda anlamli fark bulunmaktadir ve

- Dogal afetler ve otellerin mevcut acil durum planlari hakkında farkindalik düzeylerinin eğitim seviyelerine göre karşılaştırılması sonucunda anlamli fark bulunmamaktadır sonuçları elde edilmiştir.

6- Merve KAYMAK'ın "Afet ve Acil Durum Yönetimi: Tekirdağ İli Bir Alışveriş Merkezi Örneği" konulu yüksek lisans tezinde; acil durum yönetimi kapsamında tatbikat ve eğitimlerin arttırılması gerektiğini belirtmiştir.

7- Bülent ÖZMEN, Serpil GERDAN ve Oktay ERGÜNAY'ın Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisinde Yayınlanan "Okullar İçin Afet ve Acil Durum Yönetimi Planları." konulu makalesinde; Türkiye'de ilk, orta ve yükseköğretimde afet yönetim sistemlerinin geliştirilmesi ve afet ve acil durum yönetimi planlarının hazırlanması henüz başlangıç aşamasında olduğu belirtilmiştir.

İnsan sebepli ya da teknolojik sebepli afetler fazla nüfustan dolayı ortaya çıkan kazalar, taşımacılık kazaları, endüstriyel kazaları nükleer/biyolojik/kimyasal kazalar, göçmenler ve yurtlarından edilenler vb. olarak ifade edilebilir. Politik ve bireysel etkenlerinin neden olduğu savaşlar, iç karışıklıklar, terör durumları, büyük çaplı göç durumları gibi olaylar ve bu olayların meydana getirdiği neticelerin bütünü tanımlar. Doğa ve kişi nedenli afet olaylarının arasındaki çeşitlilik gittikçe belirginliğini kaybetmekte ve afetler zincirleme nedenlerle, birbirlerini oluşturmakta ve gittikçe daha karışık neticeler ortaya çıkarmaktadır.

Tarih sürecinde topluluklar afetlerle mücadele edebilme savaşını vermişlerdir. İnsan yaşamına bir süreçte herhangi bir nedenle negatif etki yaratan ya da sonlanmasına neden olan afetlerle başa çıkabilmenin zarureti karşısında kayıtsız

davranmak, herhangi bir tasaya kapılmamak veya hazırlıklı bulunmamak herhalde bilgi, birikim, tecrübe ve yaşamın ortaya çıkışından veya herhangi bir duygu, düşünce ve yaşam göstergesinden bütünüyle yoksun bulunmakla mümkün olabilir.

Toplumları meydana getiren kişiler yetiştirilmesi sırasında aileden itibaren çevre, okul, toplum ve dünya gerçeklerinin farkında olunarak bütün eğitim ve çalışma yaşamı süresince başta kendisi ve diğer insanlara fayda ve katkıda bulunmak nedeniyle programlanması gerektiğini düşünmekteyiz. Başta kendisine yararı bulunmalı çünkü kendisine yararı bulunmayan birisinden başka insanlar için yarar beklemek herhalde olası görünmemektedir.

Her birey ve toplum yer aldığı coğrafi yapı, iklim özellikleri, jeolojik durum ve hayat şartları gibi konularda en iyi durumdan en kötü duruma kadar bütün etkenleri değerlendirmeye alarak hazırlık yapmaz, planlamalarını yapmaz ve bunları yenilemezse ise eksik kalmış ya da değerlendirmeye alınmamış her durum ve şartlar için mutlaka bir zarar görebilir veya zarar görme ihtimali yükseliyor anlamına gelmektedir. Bu zarar birey seviyesinde kalacağı gibi aile, çevre, toplum ve tüm insanlar için de olabilir. Gelecek olan zararın birey yaşamını, bir topluluğu ya da genel toplum yaşamını ve ait bulunduğu kültürel mirasla beraber ortadan kalkmasına değin gidebileceği tarihi bir realite olarak önümüzde bulunmaktadır.

Bireysel ufak bir kusurun, kazanın, olasılığın ya da veya kontrolsüz bir öfkenin nasıl ciddi bir kazaya veya felakete dönmekte bulunduğu; meydana gelen savaşlardan, ortaya çıkan nükleer ve teknolojik kazalardan, büyük çaplı kimyasal ve diğer yangınlardan çok basit kolay bir biçimde izlenmektedir.

Tarih süresince ortaya çıkan afetlerde az veya çok miktarda hayat kayıplarının ve hafif veya ciddi manada ekonomik kayıpların olduğu realitesi değerlendirildiğinde, bu duruma hazırlık yapan ve hazırlanmayan toplulukların ayırt edilmesi zor olmamaktadır.

Bilinç düzeyi yüksek bir topluluğun meydana gelmesinde afetlere hazırlıklı bulunmak en kıymetli hususlardan biri olduğu düşünülmektedir. Afetlere hazırlıklar mutlaka bir plan çerçevesinde ve en ufak ya da en küçük olasılıkları da içinde bulundurmalıdır. Afetlere uğrayan topluluklar eğer bu hususta planlı ve detaycı bir hazırlıkta bulunmamışlarsa gelişmişlik seviyesine bakılmaksızın çok miktarda hayat, fazla sayıda mal, kültürel, sosyal ve ekonomik kayıplarla karşılaşmaları kaçınılmazdır.

Afet balamadan önce yapılması gereken hazırlıklar ve planlamalar afet sırasında ve afet sonrası çalışmaların akıcı ve etkin işlev görmesine neden olacaktır. Bu sebeple arama, kurtarma, sağlık, gıda, barınma ve güvenlik gibi projeler için komplike, koordineli, eğitilmiş ve tecrübeli ekip çalışanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bunlar afet meydana gelmeden önce hazırlanıp planlanmaz ise afet sırasında çok fazla çaresizlik ve karmaşa meydana geleceği ve daha başka felaketlere neden olacağı açıktır.

Afetlere hazırlanma ve mücadele alanında oluşturulan hukuki düzenlemeler daha çok afetten sonraki dönemlere rastlamaktadır. Bu sebeple hazırlık düzeyi afeti takiple son afetin ortaya çıkması ile olduğu izlenmektedir.

Özellikle 2009 tarihli 5902 sayılı kanunla oluşturulan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı bu durumun son ve önemli bir neticesidir. Bahse konu kanunla afetlere hazırlanma ve mücadele çalışmalarında ortaya çıkan çok başlılık ve karmaşanın engelleneceği, kuruluşundan sonraki etkinliklerinden anlaşılabilir.

Bir afetin ortaya çıkmasını izleyen ve afetlerin meydana gelmesinden hemen sonra başlayarak, afetlerin şiddetine bağlı belirli zaman içerisinde gerçekleştirilen etkinliklerdir. Müdahale organizasyonlarının ana ana amacı, mümkün bulunan en kısa zaman içerisinde en fazla miktardaki kişi yaşamını kurtarmak, yaralı olanların iyileştirilmesini gerçekleştirmek ve açıkta bulunanların; korunma, giyecek, su, ısınma, yiyecek, barınma gibi yaşamsal zorunlulukların en hızlı sürede en etkili metotlarla gidermektir.

Afetler genel olarak aniden olduğundan, önceden afetle alakalı bir plan ve hazırlık oluşturulmamışsa afet sırasında etkin bir çalışma meydana getirmek zor olacaktır.

Afetlerle alakalı hazırlık yapılması; plan ve uygulayanların belirlenmesi, malzeme ve ekipmanların kullanır vaziyette bulundurulması ve sürekli yenilenecek hazır halde tutulması başlıkları altında incelenebilir.

Afetin meydana gelmesinden hemen sonrası başlayan en kısa süre diliminde fazla miktarda insanın hayatını kurtarmayı ve hasarın en az hasar düzeyinde geçirilmesine dair projeleri kapsamaktadır. Bu gruba, yaralıların iyileştirilmesi, açıkta bulunanların barınma, yıkıntıların ortadan kaldırılması, beslenme, korunma, giyinme gibi zorunlulukların ortadan kaldırılmaları gayretleri girmektedir.

Afet idare yöntemleri değerlendirilen Fransa, Japonya, ABD ve Yeni Zelanda gibi gelişmişlik düzeyi yüksek ülkelerin sahip oldukları çağa uygun afet yönetimlerinin ortak noktaları: Afet yönetiminin disiplinler arası bir alan olduğu hususudur. Afet yönetimi anlayışı, afetin 4 sürecinin olduğunun kabul edilmesine dayanmaktadır. Afet yönetimi içinde merkezi yönetimin yanında yerel idareler, özel sektör kurumları, sivil toplum örgütleri, gönüllü insanlar ve medya etkili bir görev almaktadır. Sistemin meydana getirilmesi ve desteklenmesi sorumluluğu tek bir kuruma bırakılmıştır. Bu kurumsa tüm ulusal kaynakları ve alakalı olanları idare edebilecek kuvvette ve hiyerarşik yapıda meydana gelmiş bir

kurumdur. Bütünü kaplayan bir afet yönetim yapısı bulunmaktadır. Bütünü kaplayan Afet İdaresi; esnek yapıda, kamu, gönüllü ve özel kurumlar arasında ileri seviyede bir koordinasyon organizasyonu ile sağlanmaktadır. Kilit görevleri ve sorumlulukları açıklayan bir ulusal acil durum organizasyonu bulunmaktadır.

Yukarıda sıralanan açıklamalardan da izlenebileceği gibi afetler genellikle aniden meydana gelen olaylardır. Bu olaylarla baş edebilmek için Otellerin Acil Durum Yönetimi konusunda gerekli hassasiyeti göstermesi gerektiği kuşkusuzdur. Otel çalışanlarına, acil durum yönetimi hakkında gerekli eğitimlerin verilmesi ve uygulamaların yapılması gerekmektedir.

İstanbul'da 50'den az çalışanı olan otellerde yapılan bu çalışmanın yorumlanması neticesinde, meydana gelen aksaklık ve eksikler konusunda düşüncelerimizi ve yapılması gerekli görülen iyileştirmeleri şu şekilde ifade etmek mümkündür:

- i. Otel çalışanlarının, Acil durum yönetimi kapsamında gerekli eğitimleri almasının çok faydalı olacağı düşünülmektedir.
- ii. Otel çalışanlarına, Acil durum yönetimi kapsamında gerekli olan tatbikatların yılda birkaç defa uygulanması gerektiği düşünülmektedir.
- iii. Afetlere hazırlık için oteller, ekipman bakımından yeteri seviyede donatılmalı ve alınması gereken eğitimlerin verilmesi sağlanmalıdır.
- iv. Otellere, Acil Durum Yönetimi kapsamında daha fazla denetim yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.
- v. Otel çalışanlarının eğitim seviyesi arttıkça bilinç düzeyinin arttığı gözlemlenmiştir. İşe alımlarda bu hususun göz önünde bulundurulması gerektiğinin, acil durum yönetimi kapsamında faydalı olacağı düşünülmektedir.
- vi. Otellerde mevcut acil durum planı ile farkındalık derecesi ölçeğinde yaş aralıklarına göre anlamlı fark bulunmaktadır.

41 yaş ve üstünden bulunan katılımcıların acil durum planı ile farkındalık düzeyi puanlarının 20-30 yaş ile 31-40 yaş bareminde bulunan katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu kapsamda daha genç ve tecrübesiz olan çalışanlara, acil durumlara karşı; daha fazla eğitim verilmesi ve uygulama yaptırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

Baysal M., (2018) Sabancı üniversitesi personelinin mevcut "acil durum planı" ve deprem öncelikli olmak üzere doğal afetler hakkındaki farkındalık düzeyinin değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Fen Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli

Buchanan, S., Vossen, P., Krause, N., Moriarty, J., Frumin, E., Shimek, M. et al, Occupational Injury Disparities in the US Hotel Industry, American Journal of Industrial Medicine, 53, Sayfa: 115-116, http://deohs.washington.edu/sites/default/files/seminarenvhlth/speaker_pdfs/Arti_Buchanan.pdf, (Erişim Tarihi: 02/01/2015).

Cherono, (2011) , Kenya'da Otel Personelleri Üstünde Gerçekleştirilen Çalışma, Kenya

Çakır B., (2007) Afet ve acil durum yönetimi: Bolu Belediyesi örneği, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu

Frumin, E., Moriarty, J., Vossen, P., Halpin, J., Orris, P., Krasuse, N., <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/summary?doi=10.1.1.371.7091> Erişim tarihi: 30.10.2023.

Eker M., (2018) 4 ve 5 yıldızlı otel işletmelerinde afet yönetimi: yöneticilerin görüşleri üzerine bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya

Gerdan S., (2010) Kocaeli Üniversitesi Afet ve Acil Durum Yönetim Sistemi Modeli, Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, 275767.

Kaymak M., (2021) Afet ve acil durum yönetimi: Tekirdağ ili bir alışveriş merkezi örneği, Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Tekirdağ

Maviş M., (2019) Acil durumların inşaat sektörü çalışanlarıncı farkındalığının araştırılması ve mevcut uygulamaların karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Özmen, B., Garden, S., Ergünay, O. (2015). Okullar için afet ve acil durum yönetimi planları, Elektronik mesleki gelişim ve araştırmalar dergisi, cilt 3, sayı: 1, 37-52,

Paoli, (2000) Third European Survey on working conditions in work and health in the EU, A statistical portrait. Dublin, European Foundation Improvement of Working and Living Conditions.

Workers Compensation Board of British Columbia, (2015), Otelcilik İşkolunda Oluşan 24.696 Kaza Üstüne Gerçekleştirilen Araştırma, Kanada İşçi Tazminat Kurulunca (WCB)

Yağmurlu Y., (2016) Otel işletmelerinde iş sağlığı ve güvenliğinin değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, Ankara

Araştırmacıların Katılım Oranları

Bu çalışmamızda sorumlu yazar olan ÖZBEK D. , çalışmanın ana kavram ve fikrini oluşturmuş, veri toplama, istatistiksel analizler ve analizlerin yorumlanmasını, literatür taramasını gerçekleştirmiş ve yazıyı kaleme almıştır. Bu nedenle ÖZBEK D.'nin katılım oranı %80'tir. Çalışmada ikinci yazar olan ENDER S., çalışmanın tasarım ve dizaynını yapmıştır. Bu nedenle ENDER S.'nin katkı oranı %20'dur

Conflict of Interest / Çıkar Çatışması

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

No conflict of interest was declared by the authors.

-